

STORTINGET

Grunnlovsforslag 4

(2019–2020)

Grunnlovsforslag fra Roy Steffensen

Dokument 12:4 (2019–2020)

Grunnlovsforslag fra Roy Steffensen om endring i § 59 (sperregrense på fem prosent for utjevningsmandater)

Til Stortinget

Bakgrunn

Siden systemet med utjevningsordningen i valglovgivningen ble vedtatt innført i Grunnloven 10. mai 1988, har sperregrensen for utjevningsmandater ligget fast på 4 prosent. Slik forslagsstilleren ser det, bør Stortinget vurdere å heve sperregrensen til 5 prosent. I store deler av tiden siden det nye systemet ble innført, har Norge hatt mindretallsregjeringer, og små partier har fått en langt større makt og betydning enn velgeroppslutningen skulle tilsi.

Et konkret eksempel på stor makt til et lite parti er perioden 1985–1989, da Fremskrittspartiet med to mandater satt i såkalt vippeposisjon. Slik forslagsstilleren ser det, kan det også i fremtiden bli problemer med dannelse av regjeringer og at små partier kan få for stor makt i forhold til oppslutningen fra folket ved valg.

Mange kan komme til å stemme taktisk for å få et parti over sperregrensen, noe som igjen tilsier at de minste partiene får uforholdsmessig stor innflytelse, særlig hvis de avgjør regjeringsspørsmålet.

Man ser også at små partier får en form for «vetorett» i enkelte saker, selv om de bare representerer et lite mindretall av folket. Dette er med på å svekke tilliten til politikerne. En heving av sperregrensen til for eksempel

fem prosent, slik Tyskland og Island har, vil kunne bidra til et mer stabilt og legitimt styringssystem.

For å sikre styringsdyktige regjeringer bør sperregrensen for utjevningsmandater heves – ikke senkes – som blant annet foreslått i NOU 2020:6 Frie og hemmelige valg – Ny valglov.

Forslaget fremsettes i to alternativer, tilpasset både dagens utforming av § 59 og endringen av § 59 som er foreslått i NOU 2020:6 Frie og hemmelige valg – Ny valglov.

Forslag

På denne bakgrunn fremmes følgende

f o r s l a g :

Alternativ 1:

§ 59 femte ledd skal lyde:

Intet parti kan tildeles noe utjevningsmandat med mindre det har fått minst 5 prosent av det samlede stemmetall for hele riket.

–
Ingen parti kan få utjenningsmandat utan å ha fått minst 5 prosent av det samla røystetalet for heile riket.

Alternativ 2:

§ 59 tredje ledd skal lyde:

Utjevningsmandatene fordeles mellom de registrerte politiske partiene som har stilt liste i alle valgdistriktene og har fått minst fem prosent av de godkjente stemmene i hele riket.

–

Utjammingsmandata blir delte mellom dei registrerte politiske partia som har stilt liste i alle valdistrikta og har fått minst fem prosent av dei godkjende røystene i heile riket.

15. juni 2020

Roy Steffensen

Referert i Stortingets møte 18. juni 2020.

«Forslaget blir under presidentens ansvar å bekjentgjøre ved trykken for å komme til avgjørelse på første, annet eller tredje storting etter neste valg.»

Tone Wilhelmsen Trøen

president